

יש לי חלום...

מערך פעילות הנוגע לחברה הישראלית תוך עיון בערכים של חיי אדם, כבוד האדם, השוויון והחירות הקשורים גם בחברה היהודית – ישראלית

מותאם גם לפעילות בעקבות האירועים בארצות הברית

כתיבה ועריכה: מאיר אביטן

פתח דבר

הסערה שהתרחשה בארצות הברית סוערת בעקבות מותו של ג'ורג' פלויד, אזרח אפרו-אמריקאי שנחנק למוות במהלך מעצר במיניאפוליס. זהו אירוע הנוגע גם לנו, ואין אנו יכולים להתעלם ממנו. מה שמתרחש שם משפיע על העולם כולו, גם אצלנו בחברה הישראלית אנו נתקלים בגילויי גזענות. על כן חובה עלינו לשוחח על סוגיה חשובה זו גם בימים אלו בתוך הקהילה הבית ספרית והחברה הישראלית.

אחד הפילוסופים היהודים החשובים של המאה ה-20, אברהם יהושע השל אמר באחד מנאומיו:

הדרך שבה אנו פועלים, הדרך שבה אנו נכשלים מלפעול, חרפה היא לנו ואסור לה שתימשך לנצח. עולם זה אינו עולמו של האדם הלבן. עולם זה אינו עולמם של האנשים שאינם לבנים. עולם זה הוא עולמו של א-לוהים. אין מקום בעולם הזה לאדם המנסה למסמר את האחר למקומו. הגיעה העת לתשובת האדם הלבן. נכשלנו בשימוש בשדרות הפתוחות לפנינו כדי לחנך את לב האדם וראשו, כדי להביא את עצמנו להזדהות עם מקופחי הזכויות. **ואולם תשובה היא יותר מאשר חרטה והכאה על חטא על פגיעות שנעשו. תשובה משמעה תובנה חדשה, רוח חדשה, אף כיוון פעולה.**

אי אפשר לשבת בידיים חבוקות ועל כן כל מחנך ואיש חינוך להגיב לאירועי הימים בשיח ובמעשה ברוח דבריו של השל.

שיח הזכויות המודרני אינם זר ליהדות. נהפוך הוא, הוא קיים בתוכה מאז ימי המקרא ועד דורנו, סיפור הבריאה הוא התשתית לכינונם של ערכי היסוד האנושיים ומהם נגזרים ערכים רבים כגון חיי אדם, כבוד האדם, השוויון והחירות הנובעים מראיית האדם כצלם א-לוהים.

בפעילות המוצעת כמעריך שיעור, נגענו על קצה המזלג בדברים המעוררים לפעול למען ערכים חשובים אלו. במרשתת תוכלו למצוא פעילויות ומערכי שיעור רבים העוסקים בסוגיות אלו, ואנו מבקשים להוסיף פעילות אחת בדרכים שונות, כדי לעורר את השיח ואת הצורך שבשליחות זו.

בפעילות זו אנו צועדים מתוך שיר ישראלי אל הכרזת העצמאות של ארצות הברית מדינת ישראל והא"ם, חוזרים לעיון במקורות מן התנ"ך ומספרות חז"ל ושוב צועדים עם דבריו של מרטין לותר קינג ולבסוף חוזרים אל ההווה הישראלית.

דרך צלחה!

מדריך למורה - יש לי חלום..

בפעילות המוצעת, יש לציין מראש כי מדובר בפעילות הקוראת לעשייה בסוגיות חשובות אלו. ניתן לבחור מתוך הפעילות, להשמיט ולהוסיף ולעשות כל דבר בהתאם לרמת התלמידים ולדין המתפתח. מראש לא ציינו את כל השאלות והאפשרויות בחומר המובא בפניכם, ועל כן הוא כחומר ביד היוצר, תוכלו לדון בו באמצעות למידה דיגיטלית או באמצעות כל רעיון אחר. העיסוק בנושא זה הוא העיקר.

הפעלה מיועדת לשימוש באמצעות כלי ללמידה מרחוק זום וכדומה

מיומנות זום

הפנייה לכלים דיגיטליים

מהלך הפעילות:

שלב א' – מליאה/פתיחה: שווים (עמוד 4)

פתיחה במליאה **האזנה לשיר "שווים" – שיתוף מסך**, **קישור לצפייה בשיר**

ניתן לחלק את הדף לתלמידים **בצ'ט** או להקרין על מסך המחשב את המילים.

• דיון במליאה באמצעות השאלות המופיעות בדף השיר.

1. על מה, באופן כללי מדבר השיר? התבוננו בשורות השיר מה הן רוצות להגיד לנו?

2. אילו ניגודים מופיעים בשיר?

3. אילו שאלות צפים בעקבות האזנה לשיר? (קראו את הרקע לכתבת השיר)

4. האם יש קשר בין השיר לאירועים שהתרחשו בארץ או אלו שהתרחשו בארצות הברית (בעקבות הריגתו של ג'ורג' פלויד)?

▪ לחילופין ניתן לקיים **למידה בקבוצות / חלוקה לחדרים בזום** ואז לסכם במליאה בעקבות השיר והשאלות

חביב אדם שנברא בצלם. חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם, שנאמר: בצלם א-ל-הים עשה את האדם (אבות)

1- שווים: שלב א – פתיחה / מליאה

שנים מילים ולחן / עילי בוטנר

אתה לבן, אני שחר,	אני בוכה, אתה צועק
אני חשוק, אתה באור	אני טועה, אתה צודק
שמתמם כמו אמא, ושאדאג לך.	זאת הצגה שלנו
אתה קטן, אני גדול	ואין קהל ואין במה.
אני רוצה, אתה יכול	אולי נשב ננוח,
לרקד, לצעד קדימה	אתה - אתה, אני - אני
להיות שלם בין אנשים.	וגם תחלף הרוח,
	ויעברו כל השנים.

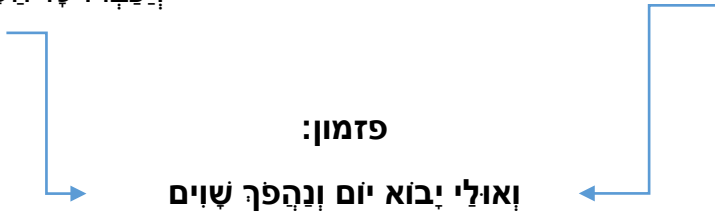
עילי בוטנר מספר על כתיבת השיר

שמי עילי בוטנר, נולדתי וגדלתי בקיבוץ עין-כרמל, בחוף הכרמל ליד הים.

יש לי שני אחים, ואני אוהב אותם מאד.

אספר לכם על אחי הבכור, שהוא אדם בעל צרכים מיוחדים.

יום אחד, באופן פתאומי, אושפז אחי בבית-החולים במצב קשה. ידיעה זו הכתה אותי בהלם, והייתי מודאג, חרד ועצוב. מיד יצאתי לכביש לחכות לאוטובוס שייקח אותי לבית-החולים. בעוד אני ממתין בתחנה, כאשר מחשבות קשות מתרוצצות בראשי, עלו והתנגנו בי שוב ושוב שורות אלה: "אתה לבן, אני שחור, אני חשוק, אתה באור....." וגם: ואולי יבוא יום, ונהפוך שווים אתה תהיה לי נחל, ואני לך - ימים..." שורות אלו הסתובבו בראשי כל העת, הלוך וחזור, כמו מנטרות...

פזמון:
ואולי יבוא יום ונהפך שווים
אתה תהיה לי נחל ואני לך - ימים
ונזרם ביחד עד אין סוף
שניה לפני שקו החוף מגיע
שניה לפני שקו החוף מגיע

[קישור לצפייה בשיר](#)

1. על מה, באופן כללי מדבר השיר? התבוננו בשורות השיר מה הן רוצות להגיד לנו?
2. אילו ניגודים מופיעים בשיר?
3. אילו שאלות צפים בעקבות האזנה לשיר? (קראו את הרקע לכתיבת השיר)
4. האם יש קשר בין השיר לאירועים שהתרחשו בארץ או אלו שהתרחשו בארצות הברית (בעקבות הריגתו של ג'ורג' פלויד)

חביב אדם שנברא בצלם. חכה יתרה נודעת לו שנברא בצלם, שנאמר: בצלם א-ל-הים עשה את האדם (אבות)

שוויון ערך בני האדם: שלב ב' - חברותא/קבוצות

שלב ב' - חברותא/קבוצות: כל בני האדם שווים

מחלקים את הכיתה לקבוצות בחדרים בזום, (קישור לאיך מפעילים חדרים בזום)

- כל קבוצה תעסוק באחת משלוש ההכרזות (או בשלוש ההכרזות לשיקול המורה) ארה"ב, האו"ם ומדינת ישראל
- יש לשלוח את הקובץ בנפרד בצ"ט, מייל וואצאפ

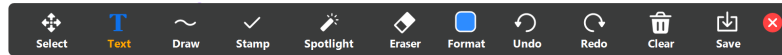
המשימה לתלמידים בקבוצות:

- הדגישו את המילים המרכזיות או הערכים המרכזיים העולים מן ההצהרה שקיבלתם לקרא.
- היערכו לרישום המילים במסך המשותף.
- הסבירו כיצד בא לידי ביטוי עקרון "שוויון ערך בני האדם" בהצהרה שקראתם.

- ניתן להפנות את התלמידים לקריאה מעמיקה לגבי כל אחד מההכרזות תוך עיון בויקפדיה.

על התלמידים למצוא את המילים המרכזיות בהכרזה והם יתבקשו לרשום אותם ואחר כך יציגו אותם בענן מילים קישור להדרכה לשימוש בענן מילים או בלוח ציור של הזום whiteboard

Whiteboard - Zoom

- סיכום במליאה:**
- פתיחת ענן שיתופי או לוח כתיבה של זום
- רשימת המילים המרכזיות מתוך שלוש ההצהרות ע"י התלמידים
- שיח בעקבות המילים (ככל שהמילה גדולה יותר מצינת שימוש חוזר)

משימה במליאה: שאלה המופנית כעת לתלמידים היא למצוא מה המשותף בהכרזות אלו?

- בשתי הכרזות יש פניה למקור ראשוני של שוויון, מהו? עמדו על ההבדל בנוסחים?

אחת הנקודות המשותפות הוא המקרא- תנ"ך, כבסיס לשוויון בני האדם. שאלה זו היא התשתית למשימה הבאה, בטרם הפניה למשימה חשוב לסכם את העולה בקבוצות במליאה.

חביב אדם שנברא בצלם. חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם, שנאמר: בצלם א-ל-הים עשה את האדם (אבות)

2- שוויון ערך בני האדם: שלב ב' -

העיקרון של שוויון ערך בני האדם בא לידי ביטוי בניסוח החוקים שהחברה מחילה על חבריה. כשבוחנים חוקים של חברה מסוימת, ניכר מיד אם החוקים חלים על הכול באורח שוויוני, או אם חוקים אלה מפלים לטובה קבוצות חברתיות מסוימות, ולרעה – קבוצות אחרות. בכל מדינה דמוקרטית אנו פוגשים כמה סוגי שוויון. ביסוד כולם השוויון המהותי, שוויון ערך האדם, הקובע כי כל בני האדם נבראו שווים.

עיינו בהצהרת העצמאות של ארצות הברית ומדינת ישראל וכן בהצהרת ארגון האומות המאוחדות.

מדינת ישראל

מדינת ישראל נוסדה בה' באייר התש"ח, 14 במאי 1948, בטקס ההכרזה קרא דוד בן-גוריון, שעמד בראש הממשלה החדשה, את "מגילת העצמאות". במגילה נוסחו עקרונות היסוד של מדינת ישראל כמדינת העם היהודי וכמדינה בעלת אופי דמוקרטי.

האומות המאוחדות

ההכרה בשוויון בין בני אדם ובזכויות היסוד שלהם נשתרשו במדינות שנוסדו ועיגנו זאת בהצהרת העצמאות של כל אומה. אולם בעקבות מלחמת עולם הראשונה והשניה אשר הפרו בצורה בוטה את ערכי כבוד האדם, החופש והשוויון ועל רקע זה הוקם ארגון האומות המאוחדות ב-10 בדצמבר 1948, ובהכרזתו נכתב כך:

... לפיכך מכריזה העצרת באוזני כל באי העולם את ההכרזה הזאת, כדי שכל יחיד וכל גוף חברתי ישווה תמיד לנגד עיניו וישאף לטפח, דרך לימוד וחינוך, יחס של כבוד אל הזכויות ואל החירויות הללו

סעיף א: כל בני האדם נולדו בני חורין ושווים בערכם ובזכויותיהם...

סעיף ב: כל אדם זכאי לזכויות ולחירויות שנקבעו בהכרזה ללא אפליה כלשהי מטעמי גזע, צבע, מין,

ארצות הברית

בארצות הברית כונן המשטר הדמוקרטי המודרני הראשון. ב"הכרזת העצמאות" של ארצות הברית בשנת 1776, הצהרת העצמאות נשענת על רעיונות ההשכלה, התבונה והקדמה, דוגלת בשוויון ובחירות לכול, וכך נכתב:

"... מקובלות עלינו אמיתות אלה כמוכחות מאלהין, שכל בני-האדם נבראו שווים, שהבורא העניק להם זכויות מסוימות שאי-אפשר לשלול מהם, וביניהן הזכות לחיים, לחופש ולרדיפת האושר.

כדי להבטיח זכויות אלה מוקמות בקרב בני האדם ממשלות, השואבות את סמכויותיהן הצודקות מהסכמתם של הנשלטים, ובכל פעם שצורת ממשל כלשהי הופכת הרסנית ביחס לזכויות אלה, הרי שזכותו של העם לשנותה או לבטלה, ולהקים ממשלה חדשה, שיסודותיה מושתתים על עקרונות אלה

מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקבוץ גלילות; תשקד על פתוח הארץ לטובת כל תושביה;

תהא משתתה על יסודות החרות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל;

תקים שיוון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חפז דת, מצפון, לשון, חנוך ותרבות; תשמר על המקומות הקדושים של כל הדתות;

ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגלת האמות המאחדות.

1. הדגישו את המילים המרכזיות או הערכים המרכזיים העולים מן ההצהרה שקיבלתם לקרא.
2. היערכו לרישום המילים בענן מילים המשותף או מסך מחשב הכיתה.
3. הסבירו כיצד בא לידי ביטוי עקרון "שוויון ערך בני האדם" בהצהרה שקראתם?

חביב אדם שנברא בצלם א-לוהים ... שלב ג' - חברותא/קבוצות

שלב ג' - מליאה: חביב אדם שנברא בצלם א-לוהים

- פתיחה:
דברי הכתובים שקראתם בהצהרות המדינות, מפנים אותנו אל התנ"ך וספרות חז"ל. פרקי ספר בראשית ובתנ"ך הם התשתית לכינונם של ערכי היסוד האנושיים. מתוך נקודת המוצא של בריאת האדם "בצלם א-לוהים" נגזרים ערכי היסוד כגון: חיי אדם, כבוד האדם, השוויון והחירות ועוד.
- הקרינו על מסך המחשב את מקורות תנ"ך או שלחו במייל לתלמידים
- **המשימה:**
עיינו בציטוטים מתוך המקרא וספרות חז"ל, וזהו את העקרונות והערכים העולים מן המקורות שלפניכם?
מה משמעות בצלם א-לוהים? ומדוע אדם נברא יחידי?
- על מסך המחשב השיתופי מקרינים את הדף המציג פסוקי מקרא וספרות חז"ל,
עוברים יחד על הטקסט, מומלץ לתת לתלמידים לקרא ולהסביר והשלמת הידע על ידי המורה
ניתן להוסיף שאלות בהתאם לרמת הכיתה ולהרחיב את עומק הדיון.
מומלץ במקומות בהם יש קשיים בטקסט המוצע, להרחיב בפני התלמידים ולפרט קודם הלמידה.
- **סיכום במליאה:** לאחר העיון במקרא ובספרות חז"ל מומלץ לסכם בפני התלמידים את המסקנות, בדף זה מופיע סיכום הדברים וכן ניתן לתלמידים להוסיף דברים משלהם.

חביב אדם שנברא בצלם. חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם, שנאמר: בצלם א-להים עשה את האדם (אבות)

3- חביב אדם מקורות מן היהדות

דברי הכתובים שקראתם בהצהרות המדינות, מפנים אותנו אל התנ"ך וספרות חז"ל. פרקי ספר בראשית ובתנ"ך הם התשתית לכינונם של ערכי היסוד האנושיים. מתוך נקודת המוצא של בריאת האדם "בצלם א-לוהים" נגזרים ערכי היסוד כגון: חיי אדם, כבוד האדם, השוויון והחירות ועוד.

עיינו בציטוטים מתוך המקרא וספרות חז"ל, וזהו את העקרונות והערכים העולים מן המקורות שלפניכם? מה משמעות בצלם א-לוהים? ומדוע אדם נברא יחידי?

וַיִּבְרָא אֱ-לֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצַלְם אֱ-לֹהִים
בָּרָא אֹתוֹ: זָכָר וּנְקֵבָה, בָּרָא אֹתָם:
(בראשית פרק א)

שִׁפְךָ דָם הָאָדָם, בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ: כִּי
בְּצַלְם אֱ-לֹהִים, עָשָׂה אֶת-הָאָדָם:
(בראשית פרק ט)

הוא הִיָּה אוֹמֵר:
חָבִיב אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְּצַלְם. חָבֵה יִתְרֵה נֹדַעַת לוֹ
שֶׁנִּבְרָא בְּצַלְם, שֶׁנִּאֲמַר: כִּי בְּצַלְם אֱ-לֹהִים עָשָׂה אֶת
הָאָדָם.

משנה אבות פרק ג

הַקֵּהל חֻקֵּה אַחַת לָכֶם וְלַגֵּר הַגֵּר,
חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּכֶם כִּגֵּר יִהְיֶה
לְפָנֵי ה'. תוֹרֵה אַחַת וּמִשְׁפָּט אֶחָד
יִהְיֶה לָכֶם וְלַגֵּר הַגֵּר אֶתְכֶם
(ספר במדבר, טו)

לְפִיכֶם נִבְרָא אָדָם יְחִידִי!

- (1) לְלַמְדָּה, שְׁכָל הַמַּאֲבָד נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל, מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב, כָּאֵלוֹ אֶבֶד עוֹלָם מְלֹא;
- (2) וְכָל הַמְּקַיִם נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל, מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב, כָּאֵלוֹ קַיִם עוֹלָם מְלֹא.
- (3) וּמִפְּנֵי שְׁלוֹם הַבְּרִיּוֹת, שְׁלֹא יֹאמֵר אָדָם לְחֻבְרוֹ: אֲבָא גְדוֹל מֵאַבְיָי....

לְפִיכֶם כָּל אֶחָד וְאֶחָד חָיֵב לוֹמֵר: בְּשִׁבְלִי נִבְרָא הָעוֹלָם.

משנה סנהדרין פרק ד'

לאחר הלימוד והדיון בשאלות שלעיל היערכו לסיכום במליאה.

4- חביב אדם שנברא בצלם א-לוהים:

במקורות שקראתם עולים כמה וכמה ערכי יסוד המהווים במידה רבה אבני-דרך בתרבות האנושית עד ימינו. על חלקם עדיין נטוש מאבק להשגתם. למדנו מתוך המקורות בספרות היהודית על ערך קדושת החיים ומקורם הא-לוהי שהם ערך עליון ומקודש.

- במקורות מן התורה וחז"ל למדנו שכל בני האדם נבראו בצלם א-לוהים-כל בני האדם מקורם באב קדמון אחד, ועל כן כולם שווים ולא ניתן לראות בגזע אחד נעלה או נחות על גזע אחר.
- האדם הראשון, וכמותו בני האדם כולם, נבראו בצלם א-להים, על כן באדם טמון כביכול יסוד א-לוהי, ולכן יש לכבד כל אדם ולהגן על זכויותיו הבסיסיות.
- כל אדם הוא יחיד שנולד – אף הוא עצמו יחיד במינו לעומת יתר בני האדם. האמירה המובאת בסוף המשנה בסנהדרין "בשבילי נברא העולם" - העולם נברא בשביל האדם, בא למדנו שבריאה זו אינה באה רק לספק את צרכיו האנוכיים, אלא לעורר בו את רגש האחריות והדאגה לעולם
- ערך השוויון הוא מהותי מאוד וממנו נגזרת גם השאיפה לצדק חברתי ולביטול אפליות בין בני אדם.

- התוכלו לציין עוד דברים שלמדתם עד עתה מן מה שקראתם?
- ניתן כאן לסיים את הפעילות ולהמשיך בשיעור אחר נושא זה.

חביב אדם שנברא בצלם. חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם, שנאמר: בצלם א-ל-הים עשה את האדם (אבות)

יש לי חלום

שלב ד' – מליאה או קבוצות : יש לי חלום

התלמידים קוראים את נאומו של מרטין לותר קינג.

- מומלץ לתת רקע קצר או להפנות לחיפוש במרשתת ואז לבקש מן התלמידים לפעול בקבוצה או בזוגות בקריאת קטעים מתוך הנאום "יש לי חלום".
- יש להתייחס לשאלות העולות בעקבות הנאום וסיכום במליאה.

השאלות במליאה או בקבוצות (מופיעות בדף הנאום)

- מה הם הערכים שהוא ביקש להדגיש בנאומו?
- כיצד הם מתקשרים עם המקורות מן התורה ומספרות חז"ל שקראתם?
- באיזה אופן קשורים הדברים לשיר "שוים"? במה הם דומים ושונים?

5- יש לי חלום... מרטין לותר קינג: שלב ד' - חברותא/קבוצות

יש לי חלום - I Have a Dream

הוא נאווו המפורסם ביותר של מנהיג התנועה לזכויות האזרח מרטין לותר קינג בארצות הברית, אשר קרא לשוויון בין-גזעי ולקץ האפליה, הנאווו נישא ב- 28 לאוגוסט 1963.

מרטין לותר קינג נרצח ב-4 באפריל 1968 בעת שעמד על מרפסת.

לקריאה מורחבת סרקו או חפשו בויקפדיה מרטין לותר קינג.

... אני שמח להצטרף אליכם היום, במה שירשם בדברי הימים כגדלת ההפגנות למען החפש בתולדות אמתנו. לפני שני יובלות, אמריקאי דגול, אשר בצלו נחסה פיום, חתם על דבר הדרור...

יש בי חלום פי יום אחד תקום אומה זו ותגשים את משמעותה האמיתית של סיסמתה: "אנו אוחדים באמת צרופה פי כל בני האדם נבראו שווים."

יש בי חלום, פי יום יבוא ועל פסגותיה האדמות של ג'ורג'יה, הן צאצאי העבדים והן צאצאי האדונים יוכלו שבת אחים גם יחד ואל שלחן אחד הסב.

יש בי חלום, פי יום יבוא ומדינת מיסיסיפי, הנוטפת זעת אי צדק ובאישת אש של עשק, תמיר אלה לנה חפש וצדק.

יש בי חלום פי ארבעת ילדי הרפים, יחיו יום אחד באמה בה אין אדם נשפט על פי צבע עורו אלא על פי תוחלת תכונותיו.... יש בי חלום היום!....

תנו לחפש לפעום. ובקרות זאת, עת נתיר לחפש לפעום – עת נתיר לחורין לפעום מכל מושב וכפר, מכל מדינה ועיר, אזי נוכל זרז היום בו כל ילדי האל – שחורים כלבנים, יהודים וגוים, פרוטסטנטים וקתולים – ידים אז יחבקו ואת מלות התפלה השחורה הנושנה ישוררו: "חפש באנו! חפש באנו! נודה לאלה מכל גבה, החפש באנו".

לאחר שקראתם את נאווו של מרטין לותר קינג שנאם בשנת 1963

- מה הם הערכים שהוא ביקש להדגיש בנאווו?
- כיצד הם מתקשרים עם המקורות מן התורה ומספרות חז"ל שקראתם?
- באיזה אופן קשורים הדברים לשיר "שווים"? במה הם דומים ושוניים?

חביב אדם שנגברא בצלם. חכה יתרה נודעת לו שנגברא בצלם, שנגאמר: בצלם א-ל-הים עשה את האדם (אבות)

שיח יהודי-דתי בדבר זכויות אדם: שלב ה' חברותא/קבוצות:

שלב ה' חברותא/קבוצות: שיח יהודי-דתי בדבר זכויות אדם

היכרות עם הפילוסוף היהודי אברהם יהושוע השל

הקשר הפילוסוף השל למרטין לותר קינג.

מומלץ לתת לתלמידים לקרא את המידע ואז לבקש מהם לקרא את דבריו של השל ולבחון מה הוא מוסיף או מבקש,

במקומות בהם יש קושי אפשר לדלג על יחידה זו או להזכיר נושא זה במליאה.

6 - שיח יהודי-דתי בדבר זכויות אדם: שלב ה' חברותא/קבוצות:

אברהם יהושע השל ומרטין לותר קינג

הצעדה בעצרת המחאה, השני מימין השל והרביעי מימין מרטין לותר קינג

השראה לשיח יהודי-דתי בדבר זכויות אדם, נמצאת בדבריו של אברהם יהושע השל כמנהיג דתי המבקש להציג את בשורת היהדות לעולם המודרני. השל אחד הפילוסופים היהודים החשובים של המאה ה-20, ומן הדמויות הבולטות במאבק למען זכויות האזרח בארצות הברית. השל נולד בשנת 1907 בפולין, בן למשפחת אדמו"רים מיוחסת. הוא למד באוניברסיטה בברלין, ולאחר מכן היגר לארצות הברית. השל היה ידידו של מרטין לותר קינג, מנהיג המאבק וצעד אתו יד ביד בעצרת המחאה הגדולה. השל טען כי "זכויות אדם הם האינטרסים של א-לוהים"

וכך קינג והשל, יחד עם הנהגה משותפת

של אנשי דת יהודים ונוצרים שחורים ולבנים צעדו שלובי זרועות ומעוטרי זרי פרחים בראש מצעד השלישי מהעיר סלמה למונטגומרי בירת אלבמה במטרה לדרוש את זכויותיהם של האזרחים השחורים להירשם בספר הבחורים. השל פתח את המצעד בקריאת מזמור כ"ז בתהילים "לדוד ה' אורי וישעי" ואמר אחר כך שהצעדה הייתה מעשה דתי "הרגשתי שרגליי מתפללות" וכך כתב באחת משיחותיו:

...יש עליות ויש ירידות ברגע זה ממש, אנו נמצאים בירידה. יש שפל אנו נתקלים בהתחדשות של דעות קדומות, וזו כמוה כרעל. כאדם המסור לאמונה התנ"כית הייתי אומר כי האנושות ממשיכה לחיות הודות לוודאות כי יש לנו אב אחד ... הרעיון לדון אדם על פי צבעו אם שחור או חום או לבן אינו אלא מחלת עיניים.

או במקום אחר כתב

האכפתיות לכבודו של האדם השחור מוכרחת להיות עיקרון מפורש בין עיקרי האמונה שלנו. כל הפוגע באדם שחור, בין שהוא בעל בית ובין שפועל, תהא זו מלצרית או נערת מכירות, אשם בפגיעה במלכות א-לוהים...מעשה אלימות הוא מעשה של חילול קודש. יהירות כלפי אדם אחר כמוה כנאצה כלפי א-לוהים".

קראו את דבריו של השל בהמשך העמוד, מה דעתכם? מה הוא מוסיף בדבריו?

והיום ... שלב ו: מליאה – חברותא/ קבוצות

שלב ו: מליאה – חברותא/ קבוצות – מליאה

סיכום וכתיבת מגילת זכויות כיתתית:

מומלץ לקיים במליאה אסיף של כל הנלמד במהלך השיעור.

בכל מדינה ומדינה מתעוררות מחאות הנובעות מאי הקפדה על זכויות האדם הנוגעות לשוויון. אצלנו במדינתנו ולאורך 70 שנות מדינת ישראל התעוררו לא מעט מחאות מוצדקות הנוגעות לשוויון חברתי כגון: בני הקהילה האתיופית שחוו אפליה על רקע צבע עור שונה ותרבות, או מחאתם של האזרחים הערביים על אפליה כוללת ומערכתית, או מחאתם של הפנתרים השחורים בשנת 1971 - צעירים מבני הדור השני של עולים לישראל ממדינות ערב שהציפו את אפליית בני עדות המזרח וכן המחאה בארצות הברית שהתרחשה לא מזמן (בעקבות הריגתו של ג'ורג' פלויד)?

תוכלו לקרא על:

[מחאת בני העדה האתיופית](#) לחצו על הקישור או סרקו

[הפנתרים השחורים](#) לחצו על הקישור או סרקו

חלוקה לעבודה קבוצתית או בזוגות בכתיבת הצהרת זכויות כיתתית בה התלמידים מביעים ביטויים הקשורים לשוויון זכויות.

ברוח הדברים שקראתם ומתוך תחושתכם האישית הנכם מתבקשים לכתוב את הצהרת הזכויות של הכתה או המדינה שלכם בהם אתם מאמינים. תוכלו להיעזר בלשון של הצהרת מגילת העצמאות, או בנאום של מרטין לותר קינג.

אנו תלמידי כתה _____ בית ספר _____ מצהירים...